

НАЗВИ КОНТАКТІВ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ: СЕМАНТИЧНИЙ І СТРУКТУРНИЙ АСПЕКТИ

Пропонована розвідка присвячена дослідженню назв контактів мобільного зв'язку в молодіжному мовленні. На матеріалі більш ніж 700 пропріативів здійснено лексико-семантичний та структурний аналіз цих найменувань. Встановлено, що найпродуктивнішими у творенні досліджуваних назв були сучасні чоловічі та жіночі імена, їх повні форми та демінутивні варіанти. Також в основах найменувань контактів мобільного зв'язку зафіксовано конструкції, які складаються з прізвища та імені або імені та прізвища, імені та по батькові, виявлено прізвиська молоді, модифіковані варіанти прізвищ, імена людей та інші додаткові вказівки.

Ключові слова: назви контактів мобільного зв'язку, онім, ім'я, демінутивний варіант імені, семантика твірної основи.

Tyshkovets Mariia, Stefanyshyn Kateryna. THE MOBILE CONTACT NAMES: SEMANTIC AND STRUCTURAL ASPECTS

The article deals with the study of the young people's mobile contact names. Lexico-semantic and structural analysis of these names has been made on the material of more than 700 proper names. It has been found that modern masculine and feminine names in particular their full forms and diminutive variants are the most productive in the creation of the investigated names (truncated, truncated-suffixed and suffixed derivatives). The constructions consisting of the surname and name or name and surname, name and patronym as the basics of the names of young people's mobile contact names also have been described. In this way boys and girls write down the names of little-known people, teachers, or peers they have recently met.

Young people often use nicknames or modified variants of surnames to identify their friends or close people and accordingly record those names in their own mobile contacts.

A separate group of nominations collected form the names which denote people's names and additional information about the identified person (name + indication of occupation, name + indication of temporary residence, name + indication of belonging to a particular social group, name + territorial attribute). Most often, the youths record the contacts (using different structures), which are necessary for them during the period of study, living, improvement of appearance, especially for girls; identify their classmates and groupmates, teachers, group leader, those people who are important at this time for the nominee.

Key words: mobile contact names, onym, name, diminutive variant of the name, semantics of the generative basis.

Постановка проблеми. Онімна лексика в усі періоди свого існування та розвитку була і залишається дзеркалом інноваційних процесів в соціальному та культурному житті номінаторів. Сучасні науково-технічні зміни теперішнього суспільства спричинили появу в антропонімійній системі таких новітніх назв: гемероніми (номінації засобів масової інформації) [7, с. 301], логіноніми (вид антропонімів, віртуальні власні назви користувачів електронної скриньки в Інтернеті, адресатів (адресантів) електронної пошти, офіційно зареєстровані інтерпровайдером)

[5, с. 114], сайтоніми (власні назви, що іменують складові Інтернету), комп'ютероніми (власні назви об'єктів комп'ютерного буття), «що розподіляються на файлоніми – назви файлів, софтоніми – назви програм, виртуалміфоніми – назви об'єктів віртуального світу комп'ютерної гри та інтернетоніми – онлайн-псевдоніми користувачів та епістулоніми – адреси електронних поштових скриньок [2, с. 141] і багато інших. Ці та решта найменувань активно уживаються в лексиконі кожного з нас.

Актуальність дослідження. В українському мобільному просторі виділяємо окрему тематичну групу пропріативів – власні назви контактів мобільного зв'язку, яка до цього часу не була об'єктом дослідження ономастів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками пошквалилися дослідження власних імен нематеріальних об'єктів. Зокрема, власні назви засобів масової інформації, телепередач стали об'єктом об'єктом М. Торчинського [6], сайтоніми вивчав М. Карпенко [3], альбомоніми та імажомоніми розглядалися у наукових розвідках М. Цілини [10] та ін.

Мета нашої розвідки – зафіксувати назви контактів мобільного зв'язку в молодіжному мовленні, здійснити їх лексико-семантичний і структурний аналізи.

Виклад основного матеріалу. Вказані найменування зараховуємо до неофіційних власних назв. Такі оніми, як і більшість прізвиськ, вуличних варіантів прізвищ, мікротопонімів, місцевих форм топонімів, гідронімів та ін., є офіційно не затвердженими і вторинними новоутвореннями, які сформувалися на базі уже відомої онімної номенклатури. Джерелом нашого дослідження послужили назви контактів мобільного зв'язку студентів-першокурсників Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського. Було зібрано близько 700 таких наймень.

Найчисленнішу групу досліджуваних назв становлять імена – 210 найменувань. Близько 20 відсотків виявлених назв – це повні чоловічі та жіночі імена, напр.: *Алевтіна, Аліна, Альона, Альбіна, Андрій, Артем, Вадим, Вероніка, Денис, Діана, Зоряна, Інна, Каріна, Нікіта, Олена, Оксана, Максим / Максім* та ін., всього 44 назви. Це переважно сучасні українські імена, носіями яких є молоді люди.

Кількісно більшу групу назв мобільних контактів становлять демінутивні варіанти наймень людей. Із досліджуваних найменувань вичленовуємо такі форми імен:

1. Усічені: *Бодя, Ваня, Віка, Влад, Веталь (<Віталій), Катря, Катя, Ксю (<Оксана), Лена, Лера, Ліза, Макс, Настя, Рома, Соля (<Соломія), Софа (<Софія), Сеня, Сяня (<Оксана), Таня, Тьома (<Артем), Юля.*

2. Усічено-суфіксальні: *Івашка (<Іванна), Коляся (<Микола), Ксюха, Ксюша, Ксюшка (<Оксана), Масяня, Маша, Машуня, Машенція (<Марія), Міша, Мішаня, Паша, Пашка, Саша.*

3. Суфіксальні: *Альонка, Ангелок (<Ангеліна), Андрійко, Анічка, Артемко, Артик, Валюха, Васьок (<Василь), Веталь, Веталька (<Віталій), Верунчик (<Вероніка), Вікуся, Вічка (<Вікторія), Вітюнчик (<Віктор), Вовчік, Дімас, Дімка, Дімчик (<Дмитро), Давідулька, Дана, Данка, (<Богдана), Денчик (<Денис), Женічка, Іваночка, Ігорьок, Ірка, Каренчік, Карінка (<Карина), Катря, Ксенька (<Оксана), Лільок (<Лілія), Любаха, Марієчечка, Марічка, Михасик, Назарко, Назарчик, Наталочка, Нелька, Олєжка (<Оле), Оленка, Олюня, Рітуся, Ромчик, Славко, Соломка (<Соломія), Танюха, Танюша, Тарасулька, Тетянка, Федораш (<Федір), Юльок (<Юлія), Яруся (<Ярослава).*

Як бачимо, у контактах мобільного зв'язку молоді люди переважно використовують ті варіанти імен, які характерні для сучасного українського іменника. Але й зустрічаємо ряд іменних форм російського вживання.

Часто в контактах мобільного зв'язку юнаки і дівчата записують назви, що складаються з прізвища та імені або імені та прізвища, або імені й імені по батькові. Переважно так записують найменування маловідомих людей, вчителів, викладачів або ровесників, з якими недавно познайомилися. Нами виявлено ряд назв типу «ім'я + прізвище», що позначають друзів чи однокласників. Елементом «свояцтва» у таких випадках виступали демінутивні форми імені: *Альонка Агапова, Антоха Єрьома, Бодя Духнівський, Ваня Сосновчик, Вася Мельничук, Віка Вейко, Вітя Лисюк, Вітька Грицко, Вова Романчук, Іванка Грига, Ксюша Сорока, Люда Мороз,*

Маша Коваль, Наталя Андросюк, Соня Грабченко, Оленка Любецька, Оля Терех, Петя Дорогенький, Саша Гевко та под., усіх назв – 69.

Окремо слід відзначити прізвиська, які також нерідко зустрічаються серед досліджуваних назв контактів мобільного зв'язку, напр.: *Бідосик, Бубочка, Бурий, Буфон, Вареник, Гачок, Гусь, Жменька, Жучок, Засць, Зяблик, Каштан, Куниця, Кучерява, Ламбада, Мамонт, Мівіна, Ничит, Риженька, Рижий, Рижуха, Панда, Пахар, Пепс, Пес, Пулічка, Сова, Сільодка, Фіксик, Хрустік, Художник*.

Ряд прізвиськ – це модифіковані варіанти прізвищ: *Гасік* (прізвище Гансіровський), *Дячкова* (прізвище Дяк), *Йожик* (прізвище Їжаковський), *Капуста* (прізвище Капустянко), *Ковдрочка* (прізвище Ковдрин), *Кокс* (прізвище Кокітко), *Конопля* (прізвище Конопельська), *Крава* (прізвище Кравчук), *Мазераті* (прізвище Мазур), *Рябік* (прізвище Рябцун), *Сидор* (прізвище Сидорчук). Молодь використовує такі неофіційні варіанти для іменування своїх друзів, однокласників, одногрупників, бо саме «індивідуальні прізвиська допомагають ідентифікувати особу шляхом характеристики таких її особливостей, які властиві лише їй (або ж властиві у більшій формі вияву, ніж іншим особам) і якими вона протиставляється усім іншим членам суспільства» [1, с. 72].

Окрему групу зібраних номінацій контактів мобільного зв'язку складають найменування, які позначають імена людей або містять інші додаткові вказівки про денотата. Розподіляємо їх у такі групи:

1. Ім'я + вказівка про професію чи рід занять. У такий спосіб записували назви контактів для того, щоб уточнити, вирізнити з-поміж інших подібних імен. Порядок запису таких найменувань теж неоднаковий, напр.: *Аліна перукар, Брови Марта* (майстер корекції брів), *Валька фотограф, Вова ножиці* (перукар), *Ілона Тату* (татуювальниця), *Іра Косметолог, Катерина Біжутерія* (продавець біжутерії), *Ксюша війки* (майстер нарощування вій), *Ліля футбол* (дівчина, з якою грала у футбол), *Людка манікюр, Люда магазин* (продавець), *Максік музикант* (друг, який має музичну освіту), *Масаж Вера* (масажист), *Місько автобус* (водій автобуса), *Настя макіяж, Наталя Фелічита* (адміністратор кафе «Фелічита»), *Наташа Гель Лак* (майстер з манікюру), *Рома Фармацевт, Руслан Таксі* (таксист), *Шофер Толя* та ін., усього – до 40 наймень.

2. Ім'я + вказівка на місце тимчасового проживання молоді, сусідів по кімнаті, власників помешкань, у яких студенти винаймають житло: *Альоша 15 к* (номер кімнати у гуртожитку), *Андрій 95, Аня 104, Мирослав квартира, Настя кімната* (сусідка по кімнаті у гуртожитку), *Оксана Гуртожитська, Оксана квартира, Оля квартира, Таня Гуртожиток, Света Хазяйка, Юля Гурт* (проживають разом у гуртожитку), *Хазяйка Іра*.

3. Ім'я + вказівка про належність до окремої соціальної групи (однокласники, одногрупники чи ін.): *Аліна 105 Г* (номер групи), *Андрей Куратор, Бодя Однокл, Віка староста, Галя Староста* (групи), *Група Галя, Група Саша, Ед 2* (однокурсник з 2 групи), *Катя Група, Катя МФ 153* (назва факультету і номер групи), *Міша одн.* (однокласник), *Саша староста*.

4. Ім'я + територіальна вказівка (місце проживання, відпочинку, зустрічі, знайомства): *Іспанія Віталік, Микола Тернопіль, Настя Донбас, Наталя Сан* (відпочивали у санаторії), *Таня Польща* та ін.

Як бачимо, найчастіше молодь записує ті контакти (відповідно називає їх), які необхідні для неї у період навчання, проживання, для покращення зовнішнього вигляду, особливо у дівчат; фіксує номери телефонів своїх однокласників та одногрупників, вчителів, кураторів, тих людей, які важливі у цей час для номінатора.

Окремо слід зазначити назви на позначення рідних людей. Молодь із ніжністю і любов'ю ставиться до своїх родичів, про що свідчать їхні номінації у контактах мобільних телефонів: *Бабка, Бабулічка, Бабуня, Бабусічка, Бабуся, Бабуся, Бабуця, Бабуця Женя, Батя, Братішка* (брат), *Вуйко, Дід, Дідо Зеник, Дідусь, Дядя, Мама, Мамуля, Мамустко, Мамуся, Матисуа, Муся* (мама), *Матуся, Папуська, Татік, Татко, Тато, Татусь, Тета Леська, Тьотя, Стрийко* та ін.

Номери телефонів братів і сестер номінатори переважно записують, вказуючи їх імена: *Ада, Андрій, Аня, Артур, Богдана, Вадім, Валера, Вероніка, Віола, Марина, Оксана, Олез*. Найчастіше це двоюрідні чи троюрідні брати / сестри або особи, які мають далекі родинні зв'язки з номінатором. Найменування ж мобільних контактів рідних братів і сестер або таких, які активно родичаються, записують так: *Андрюшка братік, Бразе (брат), Братела, Братішка, Ваніш (брат Ваня), Віка sister, Вімік (рідний брат), Зорік (<Зоряна), Ірочка, Катюша, Лапочка (брат), Малюточка (молодша сестра), Масяня (рідна молодша сестра), Моя золотенька, Олька, Сестричка, Сеструха, Танюся*.

Цікавими, на наш погляд, є окремі назви, якими молоді люди позначають номери телефонів своїх мамів: *Мама Бос, Мамзелька-каmezелька, Мамусетко, Митту*. Так молодь виражає найтепліші стосунки зі своїми рідними.

Поодинокі трапляються серед досліджуваних найменувань російські форми: *Батя, Батюшка, Дядя, Папа, Тьотя* і лише у трьох випадках діалектні: *Вуйко, Тета, Стрийко*.

Висновки. Таким чином, назви контактів мобільного зв'язку – це ще одна група сучасної онімної лексики, у якій відображено не тільки імена та прізвища носіїв зв'язку, але й віддзеркалено певну характеристику денотата, приналежність його до окремої соціальної групи, а також ставлення до нього номінатора.

Перспективи використання результатів дослідження. Здійснений лексико-семантичний та структурний аналіз найменувань контактів мобільного зв'язку актуалізує майбутні дослідження новітніх онімів у сучасній масовій комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вербовецька О. Індивідуальні прізвиська, мотивовані внутрішніми ознаками та особливостями поведінки носія (на матеріалі антропонімії Тернопільщини). *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Мовознавство*. Тернопіль : ТНПУ, 2017. Вип. 1 (27). С. 72–76.
2. Карпенко М. Словотвір англomовних сайтонімів. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Мовознавство*. Тернопіль : ТНПУ, 2017. Вип. 1 (27). С. 141–146.
3. Карпенко М. Ю. Онімний простір Інтернету (на матеріалі англomовних сайтонімів) : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Одеса, 2016. 251 с.
4. Масенко Л. Фірмоніми міста Києва. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Сер. Мовознавство*. Тернопіль : ТНПУ, 2007. Вип. 1 (16). С. 210–221.
5. Словник української ономастичної термінології / уклад. Д. Г. Бучко, Н. В. Ткачова. Харків : Ранок-НТ, 2012. 256 с.
6. Торчинський М. М. Власні назви засобів масової інформації: типологія, словотвір, мотивація. *Лінгвістичне портретування сучасного соціуму* : зб. наук. пр. Вінниця, 2016. С. 150–159.
7. Торчинський М. Власні назви нематеріальних об'єктів: структура, диференційні ознаки, перспективи дослідження. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Мовознавство*. Тернопіль : ТНПУ, 2017. Вип. 1 (27). С. 299–303.
8. Торчинський М. М. Власні назви телепередач: структура, словотвір, мотивація. *Записки з ономастики*. Вип. 18. Одеса, 2015. С. 669–684.
9. Українська імажонімія ХХ – ХХІ ст. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»* : зб. наук. пр. Острог, 2015. Вип. 58. С. 282–285.
10. Цілина М. Українські альбомоніми: структура, мотивація, семантика твірних основ. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Сер. Мовознавство*. Тернопіль : ТНПУ, 2017. Вип. 1 (27). С. 328–330.

REFERENCES

1. Verbovetska O. Individualni prizvyska, motyvovani vnutrishnimy oznakamy ta osoblyvostiamy povedinky nosiia (na materiali antroponimii Ternopilshchyny). *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. Hnatiuka. Movoznavstvo*. Ternopil : TNPU, 2017. Vyp. 1 (27). S. 72–76.

2. Karpenko M. Slovtvir anhlomovnykh saitnimiv. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. Hnatiuka. Movoznavstvo*. Ternopil : TNPU, 2017. Vyp. 1 (27). S. 141–146.
3. Karpenko M. Yu. Onimnyi prostir Internetu (na materialy anhlomovnykh saitnimiv) : dys. ... kand. filol. nauk: 10.02.04. Odesa, 2016. 251 s.
4. Masenko L. Firmonimy mista Kyieva. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu. Movoznavstvo*. Ternopil : TNPU, 2007. Vyp. 1 (16). S. 210–221.
5. Slovnyk ukrainskoi onomastychnoi terminolohii / uklad. D. H Buchko, N. V. Tkachova. Kharkiv : Ranok-NT, 2012. 256 s.
6. Torchynskiy M. M. Vlasni nazvy zasobiv masovoi informatsii: typolohiia, slovtvir, motyvatsiia. *Linhvistychni portretuvannia suchasnoho sotsiumu* : zb. nauk. pr. Vinnytsia, 2016. S. 150–159.
7. Torchynskiy M. Vlasni nazvy nematerialnykh ob'ektiv: struktura, dyferentsiini oznaky, perspektyvy doslidzhennia. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. Hnatiuka. Movoznavstvo*. Ternopil : TNPU, 2017. Vyp. 1 (27). S. 299–303.
8. Torchynskiy M. M. Vlasni nazvy teleperedach: struktura, slovtvir, motyvatsiia. *Zapysky z onomastyky*. Vyp. 18. Odesa, 2015. S. 669–684.
9. Ukrainska imazhonimiia XX – XXI st. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»* : zb. nauk. pr. Ostroh, 2015. Vyp. 58. S. 282–285.
10. Tsilyna M. Ukrainski albomonimy: struktura, motyvatsiia, semantyka tvirnykh osnov. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. Hnatiuka. Movoznavstvo*. Ternopil : TNPU, 2017. Vyp. 1 (27). S. 328–330.

Стаття надійшла до редакції 22.07.19 р.